

רשומות

הצעות חוק

20 במרס 1995

2382

ד"ח באדר ב' התשנ"ה

עמוד

389 הצעת חוק זכות מטפחים של זני צמחים (תיקון מס' 2), התשנ"ה-1995

מ ב א

כשחוקק חוק זכות מטפחים של זני צמחים, התשל"ג-1973 (להלן – החוק), היתה מטרתו להקים מערכת חוקית שתהיה מוסמכת להעניק זכות מטפחים לאדם שטיפח זן חדש של צמח ולהקנות לו בכך זכויות בדומה למי שהוא בעל המצאה טכנולוגית.

החקיקה בתחום זה בישראל, כמו בארצות רבות אחרות, מתבססת על האמנה הבינלאומית בדבר הגנת זנים חדשים של צמחים שנחתמה בפריס ביום 2 בדצמבר 1962; האמנה תוקנה בשנים 1972 ו-1978 וישראל הצטרפה אליה ביום 12 באפריל 1984 (להלן – האמנה).

האמנה נועדה ליצור שיתוף פעולה בינלאומי בתחום ההגנה על זכויותיהם של מטפחי זנים חדשים של צמחים והיא הוכיחה את עצמה בכל הנוגע לפיתוח החקלאות ומתן הגנה על ענייניהם של מטפחים.

הוראות האמנה מבטאות איזון בין האינטרסים של ייצור הקלאי לטובת הציבור לבין האינטרסים הקנייניים של המטפח, ויוצרות בסיס לתחיקה אחידה של המדינות החברות באיגוד שהוקם לפי האמנה.

הנושאים העיקריים שאותם מסדירה האמנה הם:

- אמות מידה להענקת זכות מטפחים;
- זן הרש;
- אופן הגשת בקשות להענקת זכות מטפח;
- זכות קדימה;
- מתן הגנה זמנית;
- היקף זכותו של המטפח;
- משך זכותו של המטפח;
- מתן שמות לזנים;
- תנאים לבטלות או לביטול זכותו של המטפח.

כמו כן מסדירה האמנה את מבנה האיגוד להגנת זנים של צמחים ומעניקה לו אישיות משפטית; חברי האיגוד הם הצדדים המתקשרים באמנה.

האמנה תוקנה לאחרונה ב-19 במרס 1991 (להלן – האמנה המתוקנת), ובחודש אוקטובר באותה שנה התמה עליה מדינת ישראל.

מוצע לתקן את חוק זכות מטפחים של זני צמחים, התשל"ג-1973, כך שהוראותיו יותאמו לאמנה המתוקנת. לאחר תיקון החוק כמוצע בזה, ניתן יהיה להפקיד את מסמך האישור של ישראל לאמנה המתוקנת.

הצעת חוק זכות מטפחים של זוגי צמחים (תיקון מס' 2), התשנ"ה-1995

1. בסיפא 1 לחוק זכות מטפחים של זוגי צמחים, התשל"ג-1973¹ (להלן – החוק העיקרי) –
- (1) בהגדרת "האמנה", בטופה, במקום "ובשנת 1978" יבוא "בשנת 1978 ובשנת 1991";
 - (2) בהגדרת "זן", הסיפה החל במלים "לרבות צמח יחיד" – תימחק;
 - (3) אחרי הגדרת "זן" יבוא:
"זן נגזר בעיקרו" – כמשמעותו בסיפא 36;";
 - (4) בהגדרת "מדינת האיגוד", הסיפה החל במלים "וכי השר רואה אותה" – תימחק;
 - (5) במקום הגדרת "ניצול" יבוא:
"ניצול", לענין זן –
- (1) גידולו או ריבוי;
 - (2) הכנה לצורך ריבוי;
 - (3) הצעה למכירתו;
 - (4) מכירתו או שיווקו בכל דרך אחרת, לרבות ייצואו או ייבואו;
 - (5) אגירתו לצורך אחת הפעולות לפי פסקה זו;
 - (6) פעולות אחרות, שהשר קבע באישור ועדת הכלכלה של הכנסת.
2. במקום סעיף 2 לחוק העיקרי יבוא:
- "תחולה 2. הוראות חוק זה יחולו על כל הסוגים והמינים הבוטניים."
3. בסיפא 3 לחוק העיקרי, במקום סעיף קטן (ב) יבוא:
- "(ב) אזרח ישראלי או תושב ישראל, או מדינת האיגוד, לרבות תאגיד שהוקם לפי חוק או הרשום בישראל, או במדינת האיגוד, רשאי לבקש רישום זכות מטפחים בספר הזכויות גם לגבי זן שטופח מחוץ לישראל."

ד ב ר י ה ס ב ר

- סעיף 1** מוצע לחקן את ההגדרות שבסעיף 1 לחוק כך שיחאימו לאמנה המתוקנת, ולהוסיף הגדרה של "זן נגזר בעיקרו" לאור הוראות סעיף 15 לחוק המוצע שעניינו הרחבת היקף זכות המטפחים והחלת הוראותיו גם על זן שנגזר בעיקרו מן מוגן.
- סעיף 2** סעיף 2 לחוק העיקרי קובע לאמור:
- "תחולה 2. (א) הוראות חוק זה יחולו על סוגים ומינים בוטניים המפורטים בתוספת.
- (ב) השר רשאי להוסיף על התוספת או להחליף אותה, ובלבד שלא ייגרע ממנה."
- מוצע להחיל את החוק על כל הסוגים והמינים הבוטניים כפי שקובעת האמנה המתוקנת.

¹ ס"ח התשל"ג, עמ' 272; התשמ"ד, עמ' 23.

החלפת סעיף 7 4. במקום סעיף 7 לחוק העיקרי יבוא:

7. זן חדש מהו "זן חדש מהו זן השונה באופן ברור מכל זן אחר שהיה זן ידוע בעת שהוגשה הבקשה לרישום זכות מטפחים בו, ולא נעשה בו על ידי מטפח הזן או בהסכמתו, ניצול מסחרי במשך תקופה העולה על:

(1) בישראל – שנה אחת;

(2) מחוץ לישראל, בגפנים, עצי יער, עצי פרי ועצי נוי – שש שנים, ובצמחים אחרים – ארבע שנים."

ביטול סעיף 8 5. סעיף 8 לחוק העיקרי – בטל.

ד ב ר י ה ס ב ר

תושב מדינת האיגוד, או תאגיד הרשום בישראל או במדינת האיגוד.

סעיפים 7 ו-8 לחוק, כנוסחם היום, קובעים 4 ו-5 לאמור:

"זן חדש מהו

7. זן חדש הוא זן השונה בתכונת-ייסוד אחת לפחות מכל זן אחר שהיה זן ידוע בעת שהוגשה הבקשה לרישום זכות מטפחים בו; לענין זה, "זן ידוע" – זן שבעת שהוגשה הבקשה כאמור או לפני כן נתקיימה בו אחת מאלה:

(1) חומר הריבוי שלו היה מנוצל, למעט ניצול שהוא שיווק או שימוש מסחרי אחר, במשך תקופה שאינה עולה על התקופות הבאות:

(א) בישראל – שנה אחת;

(ב) מחוץ לישראל, בגפנים, עצי יער, עצי פרי ועצי נוי – שש שנים, ובצמחים אחרים – ארבע שנים;

(2) נעשה בקשר אליו – בישראל או מחוץ לישראל – פרסום שבו מודגמים דרך ייצורו או תכונותיו באופן שבעל מקצוע יכול לרבות אותו לפני הפרטים שנודעו לו בדרך זו.

פרסומים שאינם מונעים רישום

8. על אף האמור בחוק זה, לא תיפגע זכותו של מטפח לרישום זכות מטפחים על שמו מחמת זה בלבד שהזן נתפרסם בדרך מסירת פרטים עליו – בתקופת טיפוחו, לשם בדיקתו או ניסויו –

(1) לקראת הגשת בקשה לרישום זכות מטפחים בו;

(2) לקראת המלצה עליו לפי חוק הזרעים, התשט"ז-1956, או על פיו."

מוצע לבטל את סעיף 7(2) לחוק, התוצאה המשפטית של הביטול תהיה שאין בפרסום כדי למנוע הכרה בזן כזן חדש. זאת מאחר שלדעת אנשי מקצוע, כדי לרבות זן של

סעיפים 3 ו-7 לחוק, כנוסחם היום, קובעים לאמור: 3 ו-21

"זכות למטפח

3. (א) זכות מטפחים בזן שטופח בישראל ניתנת לרישום בספר הזכויות על שמו של מטפח זן, על פי בקשתו.

(ב) אורח ישראלי או תושב ישראל רשאי לבקש רישום זכות מטפחים בספר הזכויות גם לגבי זן שטופח מחוץ לישראל."

"בקשת תושב חוץ

71. השר רשאי, על אף האמור בסעיף 3(ב), להורות כי אף מי שאינו אורח ישראל או תושב ישראל רשאי לבקש רישום זכות מטפחים בספר הזכויות לגבי זן שטופח מחוץ לישראל אם נתקיימה אחת מאלה:

(1) הדבר הרוש למילוי התחייבויות הנוגעות להסכמים בין-לאומיים בין ישראל למדינה אחרת והשר ראה שאותה מדינה נוהגת הדדיות בענין זה כלפי ישראל;

(2) השר סבור שיש בכך ענין לציבור."

לתיקון המוצע שתי מטרות:

(1) למניעת ספקות, מוצע לקבוע במפורש כי החוק חל גם על תאגיד;

(2) האמנה המתוקנת קובעת כי הוראות חוק בכל מדינה מתקשרת בענין הגנת זכות מטפחים, יחולו על אישיות משפטית של מדינת האיגוד באותה מידה שהן חלות על אישיות משפטית הפועלת באותה מדינה מתקשרת.

מוצע לקבוע כי לענין בקשה לרישום זכות לגבי זן שטופח מחוץ לישראל רין אורח או תושב של מדינת האיגוד או תאגיד, הרשום במדינת האיגוד, כדין אורח ישראלי או תושב ישראל או תאגיד הרשום בישראל.

לאור התיקון המוצע בסעיף 3, מוצע לתקן ולהתאים את הוראות סעיף 7 לחוק, באופן שמעורבות השר תידרש רק לגבי מי שאינו אורח ישראלי או תושב ישראל או

6. בסעיף 16(ב) לחוק העיקרי, בסופו, יבוא "וכן רשאי הוא, לאחר 30 ימים מיום מסירת תיקון סעיף 16 התראה למגיש הבקשה למחוק את הבקשה".
7. בסעיף 22(א) רישה לחוק העיקרי, המלים "ובכתב-עת מקצועי בשטח החקלאות" – תיקון סעיף 22 יימחק, ובמקום "30 יום" יבוא "60 ימים".
8. בסעיף 23(א) לחוק העיקרי, במקום "30 יום" יבוא "90 ימים". תיקון סעיף 23
9. בסעיף 26(ב) לחוק העיקרי, במקום "שלושים יום" יבוא "שישים ימים". תיקון סעיף 26
10. בסעיף 27 לחוק העיקרי, במקום "שלושים יום" יבוא "שישים ימים". תיקון סעיף 27

ד ב ר י ה ס ב ר

- צמח אין די בפרסום אלא נדרש גם תומר הריבוי עצמו.
- כן מוצע לבטל את סעיף 8 לחוק שעניינו פרסומים שאינם מונעים רישום.
- עוד מוצעים תיקונים בסעיף 7 שעיקרם דיוק בניסוח.
- סעיף 6 סעיף 16(ב) לחוק, כנוסחו היום, קובע לאמור:
- "בדיקת בקשה
16. (א) ...
- (ב) מגיש בקשה חייב בתשלום ההוצאות הברוכות בבדיקת בקשתו לפי סעיף זה, כפי שיחליט הרשם. ורשאי הרשם לחייבו בתשלום מקדמות על חשבון הוצאות כאמור. הרשם רשאי לעכב את בדיקת הבקשה עד לתשלום ההוצאות או המקדמות לפי שיעורן ביום התשלום."
- לעתים בשל אי תשלום ההוצאות, נשארות בקשות תלויות ועומדות. מוצע להסמיך את הרשם למחוק בקשות אלה, לאחר מתן התראה על כך.
- סעיף 7 סעיף 22(א) לחוק, כנוסחו היום, קובע לאמור:
- "פרסום בקשה
22. (א) הוגשה בקשה לרישום זכות מטפחים והחליט הרשם להעבירה למועצה, יפרסם הרשם ברשומות ובכתב-עת מקצועי בשטח החקלאות, תוך 30 יום מיום מתן החלטתו, הודעה שבה יפרט את אלה:
- (1) שם המבקש;
- (2) השם שמציע המבקש לזן שלגביו הוגשה הבקשה;
- (3) תיאור הזן ופירוט תכונותיו, כפי שמסרם המבקש."
- מוצע לבטל את הדרישה לפרסום החלטת הרשם לפי סעיף זה, בכתב עת מקצועי בשטח החקלאות מאחר שתפוצתו מוגבלת; כן מוצע להאריך את המועד לפרסום ברשומות.
- סעיפים 23(א), 26(ב), ו-27 לחוק, כנוסחם 8 עד 10 היום, קובעים לאמור:
- "התנגדות לרישום
23. (א) פורסמה הודעה לפי סעיף 22, רשאי כל אדם, תוך 30 ימים מיום פרסום ההודעה ברשומות, להגיש התנגדות מנומקת בכתב לרישום הזכות."
- "בקשה לתיקון ספר הזכויות
26. (ב) תוך שלושים יום מיום הגשת הבקשה לפי סעיף קטן (א) יפרסם הרשם ברשומות את תמציתה ויעבירה לדיון במועצה."
- "התנגדות לרישום תיקון
27. כל אדם רשאי להגיש התנגדות לבקשה לפי סעיף 26, תוך שלושים יום מיום הפרסום ברשומות, על יסוד הנימוק שאין התיקון משיג את המטרה שלשמה נתבקש."
- מוצע להאריך את המועדים להגשת התנגדות לרישום בקשה לתיקון בספר הזכויות (סעיף 26(ב)) (סעיף 23(א)), והגשת התנגדות לרישום תיקון (סעיף 27).

תיקון סעיף 29 .11 בסעיף 29 לחוק העיקרי -

(1) בסעיף קטן (א), פסקה (4) - תימחק;

(2) סעיף קטן (ד) - בטל.

הוספת סעיף 29א .12 אחרי סעיף 29 לחוק העיקרי יבוא:

29א. (א) המועצה, ביזמתה או על פי בקשת אדם שיש לו ענין בין בטלות מעיקרה של זכות מטפחים רשום, תכריז על זכות מטפחים בון כבטלה מעיקרה, אם ראתה אחת מאלה:

(1) הזן לא ענה על הדרישות המנויות בסעיף 6 בעת שהוענקה זכות המטפחים;

(2) בית משפט פסק כי זכותו של אחר להירשם כבעל הזכות עדיפה על זכותו של הבעל הרשום; תחילתה של זכות עדיפה כאמור תהא כפי שיקבע בית המשפט.

(ב) הודעה כי המועצה עתידה לדון ביזמה שננקטה להכריז על בטלות מעיקרה של זכות מטפחים או בבקשה שהוגשה לכך לפי סעיף קטן (א)1, תימסר לבעל הזכות ותפורסם ברשומות.

(ג) המועצה לא תכריז על בטלות מעיקרה של זכות מטפחים לפי סעיף קטן (א)1 בטרם נתנה לבעל הזכות ולמבקש ההכרזה הזדמנות להשמיע את טענותיהם.

(ד) בקשה להכריז על בטלות מעיקרה שהוגשה בזמן שתלוי ועומד בבית משפט הליך בשל הפרת זכות המטפחים, לא תדון בה המועצה אלא ברשות בית המשפט.

(ה) נפתחו הליכים בבית המשפט בשל הפרת זכות מטפחים לאחר שהוגשה למועצה בקשה להכריז על בטלות מעיקרה, תוסיף המועצה לדון בבקשה אם לא הורה בית המשפט הוראה אחרת לענין זה.

ד ב ר י ה ס ב ר

(1) נפתחו הליכים בבית-משפט בשל הפרת זכות מטפחים לאחר שהוגשה למועצה בקשה לביטול, תוסיף המועצה לדון בבקשה אם לא הורה בית המשפט הוראה אחרת לענין זה.

האמנה המתוקנת קבעה הסדר חדש באשר להבחנה בין העילות לביטול זכות מטפחים לבין העילות לבטלות זכות מטפחים מעיקרה.

לאור זאת, מוצע להוסיף לחוק את סעיף 29א החדש שעניינו בטלות זכות מטפחים מעיקרה, ולהעביר את הוראות סעיף 29(א)4 לסעיף החדש האמור, ולבטל את סעיף קטן (ד).

להשלמת ההסדר החדש בדבר בטלות וביטול של זכות מטפחים מוצע לתקן את סעיף 30 ולקבוע בו הסדר לענין תוצאות ההחלטה על בטלות זכות מטפחים או ביטול (סעיפים קטנים (ג) ו-(ד) המוצעים).

סעיפים 29 קובע בסעיפים קטנים (א)4, (ד) ו-13 עד 13 (ו), לאמור:

"ביטול זכות מטפחים

29. (א) ...

(4) בית משפט פסק כי זכותו של אחר להירשם כבעל הזכות עדיפה על זכותו של הבעל הרשום; תחילתה של זכות עדיפה כאמור והליכי רישומה יהיו כפי שיקבע בתקנות.

(ד) בקשת ביטול שהוגשה לאחר תום עשרים וארבעה חרשים מיום רישום הזכות בספר הזכויות, לא תדון בה המועצה, ובלבד שבחישוב תקופה זו לא יבוא במנין הזמן שבו היו תלויים ועומדים הליכים בבית משפט לפי סעיף קטן (א)4 שניתנה עליהם למועצה הודעה עם פתיחתם.

(ו) לענין סעיף זה יהיו למועצה כל הסמכויות האמורות בסעיף 16, אפילו פעלה ביוזמתה היא בלבד.

13. בסעיף 30 לחוק העיקרי – תיקון סעיף 30

(1) כותרת השוליים תהיה: "תוצאות החלטה בדבר ביטול או בטלות זכות מטפחים";

(2) בסעיף קטן (א), אחרי "זכות מטפחים" יבוא "בזן או הכרזה על זכות מטפחים בזן כבטלה מעיקרה" ובמקום "לפי סעיף 87" יבוא "לפי סעיף 86";

(3) בסעיף קטן (ב), במקום "בוטלה זכות מטפחים סופית" יבוא "הוכרז על זכות מטפחים בזן כבטלה מעיקרה, כאמור בסעיף 29(א)".

(4) במקום סעיף קטן (ג) יבוא:

"(ג) בוטלה זכות מטפחים, ירשום הרשם את דבר ההכרזה על הבטלות בספר הזכויות ורואים את הזכות כמבוטלת מיום ההחלטה בדבר הביטול כאמור בסעיף 29."

(5) אחרי סעיף קטן (ג) יבוא:

"(ד) הודעה על ביטול זכות מטפחים והודעה בדבר הכרזת זכות מטפחים כבטלה מעיקרה יפורסמו ברשומות."

14. במקום סעיף 36 לחוק העיקרי יבוא:

החלפת סעיף 36

36. (א) בכפוף להוראות פרק זה ופרק ז', ניצול זן רשום טעון קבלת רשותו של בעל זכות המטפחים בזן.

(ב) בעל זכות מטפחים זכאי למנוע כל אדם זולתו מנצל, ללא רשותו או שלא כדין, את הזן שלגביו נרשמה הזכות (להלן – הזן המוגן); לניצול כאמור ייקרא הפרה.

(ג) זכותו של בעל זכות מטפחים תחול גם על חומר מאוסף, לרבות צמחים שלמים וחלקי צמחים, שהושג על ידי שימוש ללא רשות בחומר

ד ב ר י ה ס ב ר

מקצועיים לבחינה אם זן הוא זן נגזר בעיקרו. הרחבת היקף ההגנה במקרה זה חלה רק כאשר הזן המקורי הוא מוגן ואין הוא נגזר מזן אחר (סעיף 36(ח1)).

(ב) זן אשר אינו שונה בבירור מן הזן המוגן; המדובר בזן שלא עונה על דרישות החוק לענין היותו חדש ולכן גם לא ניתן לרשום לגביו זכות מטפחים; צויין כי זן נגזר עונה על דרישות החוק לענין כשירות לרישום אך בשל גזירתו מוזן מוגן אחר מורחבת זכותו של בעל הזן המוגן המקורי באופן שניצולו מחייב את הסכמת בעל הזן המקורי (סעיף 36(ח2)).

(ג) זן אשר ייצורו מצריך שימוש חוזר בזן המוגן (סעיף 36(ח3)). מוצע לקבוע זאת בחוק.

סעיף 14 התיקון העיקרי באמנה המתוקנת מתייחס להרחבת זכות המטפחים באופן שהזכות תחול גם על שניים אלה:

(1) על יכול שהתקבל משימוש בחומר הריבוי של הזן המוגן ללא רשות בעל זכות המטפחים, זאת אלא אם כן היתה לבעל הזכות הזדמנות נאותה לממש את זכותו בכל הנוגע לחומר הריבוי (סעיף 36(ג)); שר החקלאות יהיה רשאי, באישור ועדת הכלכלה של הכנסת, להרחיב את היקף זכות המטפחים ולהחילה גם על מוצרים המיוצרים ישירות מיובל שהתקבל מהזן המוגן (סעיף 36(ד)).

על זני צמחים שהם:

(2) (א) זן שנגזר בעיקרו מן הזן המוגן; זאת בעקבות האמנה המתוקנת הקובעת קריטריונים

ריבוי של הזון המוגן, זולת אם ניתנה לבעל זכות המטפחים הזדמנות נאותה לממש את זכותו בנוגע לחומר הריבוי.

(ד) השר רשאי, באישור ועדת הכלכלה של הכנסת, לקבוע כי זכותו של בעל זכות מטפחים תחול גם על מוצרים המיוצרים ישירות מחומר מאוסף של הזון המוגן, זולת אם ניתנה לבעל זכות המטפחים הזדמנות נאותה לממש את זכותו בנוגע לחומר המאוסף.

(ה) זכותו של בעל זכות מטפחים כאמור בסעיפים קטנים (א) עד (ד) תחול גם על –

(1) זן שנגזר בעיקרו מן הזון המוגן, וכלבר שהזן המוגן איננו בעצמו זן שנגזר בעיקרו; לענין זה, זן ייחשב כנגזר בעיקרו מזן אחר (להלן – הזן המקורי), אם נתקיימו בו כל אלה:

(א) הוא נגזר בצורה בולטת מן הזן המקורי, או מזן שבעצמו נגזר בצורה בולטת מן הזן המקורי, בעודו שומר על ביטוי מאפיינים עיקריים הנובעים מן הגנוטיפ או משילובם של גנוטיפים של הזן המקורי;

(ב) הוא ניתן בבירור לאבחנה מן הזן המקורי;

(ג) למעט הבדלים הנובעים מפעולת הגזירה, הוא תואם את הזן המקורי במאפיינים העיקריים הנובעים מן הגנוטיפ או משילוב גנוטיפים של הזן המקורי;

(ד) הוא הושג על ידי בחירתו של מוטנט טבעי או מושרה, או של משתנה סומקלונלי, בחירתו של יחיד משתנה מצמחי הזן המקורי, הכלאה חוזרת, השתנות באמצעות הנדסה גנטית או בכל דרך אחרת כיוצא באלה;

(2) זן אשר אינו שונה בבירור מן הזן המוגן;

(3) זן אשר ייצורו מצריך שימוש חוזר בזן המוגן.

(ו) זכות מטפחים תהא בת־תוקף כלפי המדינה, אולם יחול החוק לתיקון סדרי הדין האזרחי (המדינה כבעל־דין), התשי"ח–1958.²

ד ב ר י ה ס ב ר

שלא כדן, את הזן שלגביו נרשמה הזכות; לניצול כאמור ייקרא הפרה.

(ב) זכות מטפחים תהא בת־תוקף כלפי המדינה, אולם יחול החוק לתיקון סדרי הדין האזרחי (המדינה כבעל־דין), התשי"ח–1958.

זו לשונו של סעיף 36 לחוק, כנוסחו היום:

"היקף זכות מטפחים

36. (א) בכפוף להוראות פרק זה ופרק ז' זכאי בעל זכות מטפחים למנוע כל אדם זולתו מנצל, ללא רשותו או

² ס"ח התשי"ח, עמ' 118.

15. בסעיף 37 לחוק העיקרי, במקום פסקה (2) יבוא:
 "2) לנצל זן רשום לצרכי מחקר, מדע או בדיקות מעבדתיות וכן לכל פעולה הנעשית באופן פרטי שלא למטרות מסחריות."
16. בסעיף 38(א) לחוק העיקרי –
 (1) במקום "בכפוף להוראות סעיפים 2 ו-4" יבוא "בכפוף לסעיף 4";
 (2) בפסקה (1) במקום "חמש-עשרה" יבוא "עשרים";
 (3) בפסקה (2) במקום "שמונה-עשרה" יבוא "עשרים וחמש".
17. בסעיף 41 לחוק העיקרי, במקום סעיף קטן (א) יבוא:
 "א) ראתה המועצה כי בעל זכות מטפחים לא ניצל את הזן הרשום או שניצלו בנסיבות ובתנאים שאינם לטובת הציבור, או מנע מבעל זן נגזר בעיקרו מנצל את הזן הנגזר או היתנה רשותו לניצול הזן בתנאים שאינם לטובת הציבור, רשאית היא, בהתייעצות עם הועדה לזכויות מטפחים, להרשות ניצול כאמור בתנאים שקבעה וללא הסכמת בעל הזכות."
18. בסעיף 58 לחוק העיקרי, במקום "בסעיף 29(א)4" יבוא "בסעיף 29א(א)2".
19. אחרי סעיף 62 לחוק העיקרי יבוא:
 "העברת חובת הראיה
 62א. בתביעה של בעל זן מקורי מוגן (להלן – התובע) כנגד בעל זן שנשטען לגביו כי הוא זן נגזר בעיקרו (להלן – הנתבע), על הנתבע חובת הראיה כי אין הזן נגזר בעיקרו, אם הוכיח התובע אחד מאלה:

ד ב ר י ח ס ב ר

- סעיף 15 סעיף 37(2) לחוק קובע לאמור:
 "שימוש מותר בזן רשום
 37. על אף האמור בסעיף 36 רשאי אדם, ללא הסכמת בעל זכות המטפחים –
 (1) ...
 (2) להשתמש בזן רשום לצרכי מחקר, מדע או בדיקות מעבדתיות בלבד."
 מוצע לקבוע כמפורש, בעקבות הוראות באמנה המתוק-נת, כי כל פעולה הנעשית באופן פרטי שלא למטרות מסחריות תיחשב כשימוש מותר בזן רשום.
- סעיף 16 האמנה המתוקנת מאריכה את תקופת ההגנה הניתנת לזן רשום מחמש-עשרה לעשרים שנים; ובגפנים, עצי פרי ויער וכל צמח רב-שנתי משמונה-עשרה לעשרים-וחמש שנים. מוצע להתאים את הוראות החוק להוראות האמנה המתוקנת בענין זה.
- סעיף 17 בחוק ניתנת הגנה לזכותו הקניינית של מטפח זן ויש בו גם ביטוי להגנה על אינטרס הציבור ליהנות מפירות טיפוח הזנים.
- סעיף 41 לחוק מאפשר, בנסיבות מסוימות, למועצת זכויות מטפחים, להרשות ניצול זן בכפיה כאשר הדבר מתבקש לטובת הציבור. לאור הרחבת היקף זכות המטפחים כפי שנקבעה באמנה המתוקנת, מוצע להרחיב את הסמכות להרשות ניצול בכפיה גם לענין זן שנגזר. וזו לשונו של סעיף 41 כנוסחו היום:
 "רשיון חקלאי לשם כפיה או כניול זכות
 41. ראתה המועצה כי בעל זכות מטפחים לא ניצל את הזן הרשום או שניצלו בנסיבות ובתנאים שאינם לטובת הציבור, רשאית היא, בהתייעצות עם הועדה לזכויות מטפחים, להרשות ניצול הזן האמור בתנאים שקבעה וללא הסכמת בעל הזכות."
- סעיפים 18 ו-20 התיקון מתבקש לאור התיקונים המוצעים בסעיפים 11 ו-12 לחוק זה (תיקון סעיף 29 והוספת סעיף 29א לחוק).
- סעיף 19 מוצע לקבוע בחוק כי חובת הראיה תועבר לנתבע, כל אימת שהוכיח התובע אחת החלופות המפורטות בסעיף המוצע. שענין רמיון בין הזן המקורי לזן נושא התביעה.

(1) התאמה גנטית בין הזן המקורי המוגן לבין הזן שנטען כי הינו

נגזר בעיקרו;

(2) הזן שנטען כי הינו זן נגזר בעיקרו שומר, למעט הבדלים קלים,

על ביטוי מאפיינים עיקריים הנובעים מן הגנוטיפ או משילובים של הגנוטיפים של הזן המקורי המוגן.

20. תיקון סעיף 70 בסעיף 70 לחוק העיקרי, במקום "לפי סעיף 29(ד)" יבוא "לפי סעיף 29(ה) או בבקשה להכריז על בטלות לפי סעיף 29א(ד)".

21. תיקון סעיף 71 בסעיף 71 לחוק העיקרי, במקום הרישה עד "תושב ישראל" יבוא "השר רשאי להורות כי גם מי שאיגו נמנה עם המפורטים בסעיף 3(ב)".

22. תיקון סעיף 73 בסעיף 73 לחוק העיקרי, במקום "לגבי כל מדינה, בין שהיא מדינת האיגוד ובין שאינה מדינת האיגוד" יבוא "לגבי מדינה שאינה מדינת האיגוד".

23. תיקון סעיף 91 בסעיף 91א לחוק העיקרי, המספר "23" - יימחק.

ד ב ר י ה ס ב ר

לפיכך צו לפי סעיף 73 יכול לחול רק לגבי מדינה שאינה מדינת האיגוד. מכאן התיקון המוצע.

סעיף 23 בסעיף 23(א) (מצוטט בסעיף 7) נקבע המועד להגשת התנגדות לרישום זכות מטפחים. סעיף 91(א) לחוק בנוסחו היום קובע לאמור:

"הארבת מועדים

91. רשאי הרשם, אם ראה טעמים סבירים לכך, להאריך כל מועד הקבוע בחוק זה או בתקנות על פיו לעשיית דבר שלא לפני בית המשפט, חוץ מהמועדים הקבועים לפי סעיפים 23, 72, 74 ו-75; אולם רשאי הרשם להאריך את המועד לפי סעיף 72 אם שוכנע שהבקשה בישראל לא הוגשה במועד בגלל סיבות שלמבקש ולבא-יכוחו לא היתה שליטה עליהן ולא ניתן למנען."

מוצע שהרשם יהיה רשאי להאריך את המועד להגשת התנגדות לרישום זכות מטפחים, פעולה האסורה עליו היום בחוק.

סעיף 22 סעיפים 72 ו-73, בנוסחם היום, קובעים לאמור:

"דין קדימה

72. מטפח שהגיש בקשה לרישום זכות מטפחים בזן לאחר שכבר הגיש, הוא או קודמו בזכות, בקשת חוץ. רשאי לבקש דין קדימה שלפיו יראו, לענין סעיפים 7 ו-9, את תאריך בקשת החוץ כתאריך הבקשה שהוגשה בישראל, ובלבד שהבקשה בישראל הוגשה תוך שנים עשר חודש לאחר הגשת בקשת החוץ או לאחר תחילתו של סעיף זה, הכל לפי המאוחר, ונתמלאו תנאים אחרים שנקבעו בתקנות.

הרחבת התחולה

73. על אף האמור בסעיפים 72 ו-102, רשאי השר להחיל בצו את הוראות סעיף 72 לגבי כל מדינה, בין שהיא מדינת האיגוד ובין שאינה מדינת האיגוד, אם ראה שאותה מדינה נוהגת הדרדיות בענין זה כלפי ישראל."

הגדרת "בקשת חוץ" בסעיף 1 לחוק הינה: "בקשה שהגיש מטפח או קודמו בזכות המטפחים להגנת הזכות במדינת האיגוד".

24. אחרי סעיף 96 לחוק העיקרי יבוא:

הוספת סעיף 96א

"מסירת חומר ריבוי המטפח שהמציאו למועצה או אם החליט על כך בית משפט, אם בקשת המטפח להמציאו למועצה או אם החליט על כך בית משפט, אם ראה שמן הצדק לעשות כן."

25. (א) תחילתו של חוק זה בתום 120 ימים מיום פרסומו.

תחילה ותחילה

(ב) הזראות סעיף 36 לחוק העיקרי בנוסחו בסעיף 14 יחולו רק על זכות מטפחים שנרשמה לאחר תחילתו של חוק זה.

דברי הסבר

סעיף 24 סעיף 96 לחוק בנוסחו היום, קובע לאמור:

"עיון לציבור וקבלת נסחים מאושרים

96. (א) המסמכים שיש לשמורם לפי סעיף 95 יהיו פתוחים לעיון הקהל, להוציא -

(1) מסמכים הנוגעים לבקשה לרישום זכות מטפחים שעדיין לא פורסמה לפי סעיף 22 או מסמכים הנוגעים לדיוני הועדה לזכויות מטפחים לפי סעיף 49;

(2) מסמכים המפרטים את שמות הורי זן מכלוא שלא צוינו בספר הזכויות, אלא על פי החלטת המועצה או בקשת המטפח.

(ב) כל אדם יהא זכאי לקבל נסח מאושר בהותם הרשם מכל דבר שבספר הזכויות או המסמכים הפתוחים לעיון לפי סעיף זה, אם ביקש זאת בדרך שקבעה ואם שילם את האגרה שנקבעה."

לאחרונה קבע בית המשפט המחוזי בירושלים בע"ש

67/91 המועצה לייצור ושיווק של צמחי גוי ואח' נגד רשם זכויות מטפחים ואח' בי זכות העיון חלה גם על חומר ריבוי של זן.

האמנה איננה מחייבת שמירת חומר הריבוי של זן שכבר נרשם אלא מסמיכה את המועצה לדרוש המצאת חומר הריבוי מבעל הזכות הרשומה בכל עת.

מוצע כי חומר ריבוי המצוי בידי המועצה יימסר לצד שלישי על פי בקשת בעל הזכות או על פי החלטת בית המשפט.

סעיף 25 כיון שהצעת החוק כוללת הרחבת זכות מטפחים, מוצע לקבוע כי ההרחבה תחול רק על זכויות מטפחים שנרשמו לאחר תחילת החוק המוצע, וזאת על מנת למנוע פגיעה בזכויות שהיו קיימות לפני קבלתו של החוק. יחד עם זאת מוצע שהרחבת הזכות לא תחול על זן נגזר בעיקרו שנרשם או שבקשה לרישומו הוגשה לפני תחילתו של חוק זה.

